

LIMBURG OPEN Blinde schaker Jan Boer grote attractie tijdens toernooien: 'Tijdens de partij sla ik alles in mijn hoofd op'

Hond en **ZAKSCHAAKBORDJE** als overlevingspakket

Houten stukken met een spijkertje, een klok zonder glas en een hond als kompas: meer heeft Jan Boer (39) niet nodig om gelukkig te zijn. De blinde schaker uit Drenthe was tijdens de pinksterdagen de wonderlijkste deelnemer van het goed bezette Limburg Open in Maastricht.

door **Roel Wiche**

Vrouwen, vooral het type Opzij-feministe, klagen graag dat mannen slechts één ding tegelijk kunnen doen. Maar als je blind bent zul je daar niet snel van beschuldigd worden, bewijst Jan Boer direct al tijdens de eerste ronde van het Limburg Open in sporthal Geusselt. Om zijn geliefde Taimanov-variant van het Siciliaans - voor de schaakbarbaren: Dc7 op de vijfde zet - zo goed mogelijk uit te voeren, moet de viervoudig blindenkampioen van Nederland een heel ritueel aan handelingen uitvoeren. Op een speciaal zakschaakbordje dat naast het wedstrijdboard staat, tast hij met zijn rechterhand de stukken af. In de zwarte stukken is een spijkertje geslagen, in de witte niet. Met zijn linkerhand zoekt hij tegelijkertijd het juiste veld. De zwarte velden op het bordje zijn hoger dan de witte. Zijn rechervoet staat intussen op de riem die voorkomt dat Enjoy, zijn blindengeleidehond en trouwste vriend, zal weglopen. En als er geen rookverbod in de hal was zou hij met zijn linkervoet ook nog een van zijn favoriete Havana's in brand kunnen steken. Chess is cool staat er op het T-shirt van Jan Boer, alsof hij van de daken wil schreeuwen wat zijn grootste passie is. Toen hij achttien was en de wereld aan zijn voeten leek te liggen, viel genadeloos de nacht binnen. Zijn gezichtsvermogen ging zo hard achteruit dat hij nog slechts licht en donker kon onderscheiden. Hij wist dat het ging gebeuren. „Het is een erfelijke afwijking. Bij één op de zoveel honderd-duizend kan het mis gaan. Die ene was ik. Toen ik kind was, kon ik

Sfeerimpressie van het Limburg Open voor schakers in Maastricht, met linksboven (in wit shirt) de blinde Jan Boer. Linksonder zijn trouwe volger, blindengeleidehond Enjoy.

foto's Rob Oostwegel

nog genoeg zien om boompje te klauteren of te voetballen. Maar daarna werd het snel slechter." Enjoy werd zijn kompas en schaak zijn houvast. Met zijn woon-

plaats Bovensmilde als uitvalsbasis reist hij toernooi na toernooi af, steevast met het vaste overlevingspakket van een blinde schaker in zijn rugzak. Behalve het miniaturbord is dat ook een fascinerende schaakklok van Zwitserse allure. Omdat de klok geen glas heeft, kan Boer de wijzers aanraken. Met de hand zoekt hij vervolgens het dichtstbijzijnde uur. Minuscule ijzeren knopjes geven aan welk dat is. Kolenschoppen zijn dus niet aanbevolen. Boer: „Je mag je vinger slechts evenwijdig op de wijzer leggen. Doe je dat niet, dan is er een risico dat de wijzer verschuift. En dat kan natuurlijk niet bij een schaakpartij." Ook intrigerend: de vlag, die bepaalt of een speler wel of niet de partij op tijd heeft beëindigd, bestaat uit twee vleugeltjes. „Een normale vlag hoor je nauwelijks vallen. Deze wel." De Drenthe, die twintig uur per week bij een verzekeraar werkt, weet dat hij zelden anoniem achter het bord

kan zitten. Ook al speelt hij slechts in de bescheiden C-groep, zoals in Maastricht. Met Enjoy pontificaal snurkend in het gangpad en de vingervlugge manoeuvres op het zakschaakbordje is hij onmiddellijk de attractie van de zaal. Boer is dan ook vrijwel altijd de enige - de Nederlandse bond van visueel gehandicapten telt slechts zestig leden - blinde schaker in de verre omgeving. Dat vereist in ieder geval een bescheiden vorm van inlevingsvermogen bij de tegenstander. Volgens de etiquette, en ook volgens de reglementen, moet die er mede voor zorgen dat de partij zo soepel mogelijk verspeeld wordt. Zo moet hij alle zetten zo duidelijk mogelijk opnoemen, zodat de blinde precies weet welke zet hij op zijn eigen bordje moet uitvoeren. Boer: „Normaal wordt een zet aangeduid met de gangbare notatie. Tai is toren naar a bijvoorbeeld. Of naar b2, of c4. Maar als je dat niet goed uitsprekt, kan het tot grote verwarring zorgen die een partij kan be-

slissen. Daarom moet de tegenstander niet al maar Anna 1 zeggen. De b is Bella, de c is Caesar, enzovoort. Niet iedereen heeft daar behoefte aan. Je tegenstander mag een begeleider aan het bord vragen die voor hem de zetten opnoemt. Maar in de praktijk zie je dat slechts zelden."

Een fotografisch geheugen heeft zijn handicap hem in ieder geval geschonken. Na elke partij speelt Boer, die uiteindelijk met vier punten uit zeven partijen in de middenmoot eindigt, moeiteloos in mitrailleurtempo de complete zettenreeks na. Of zijn tegenstander nu is blijven zitten of niet. Het is letterlijk blindschaken. „Tijdens de partij sla ik alles in mijn hoofd op. De kunst is dan om het overzicht te bewaren. Een echte blindschaker gaat zitten en vertrouwt volledig op zijn brein." Dat doet Jan Boer ook. Bijna, tenminste. Met een knipoog: „Ik heb altijd mijn zakschaakbordje nog."

Limburg Open in de lift: zeven grootmeesters

door **onze verslaggever**

SCHAKEN - Het Limburg Open in Maastricht lijkt zijn plek op de Nederlandse schaakkalender definitief te hebben veroverd. Tijdens de pinksterdagen werd pas de vierde editie van het toernooi gespeeld, maar toch was het deelnemersveld met driehonderd schakers indrukwek-

kend. Liefst zeven grootmeesters wist de organisatie te strikken, onder wie Evgenij Miroshnichenko, met een torenhoge rating van bijna 2700 behorend tot de topvijftig van de wereld. De toppers kwamen vooral af op het relatief hoge prijzengeld in Maastricht, dat in totaal tien-duizend euro bedroeg. Zo was voor de winnaar van de hoogste categorie, de A-groep, een bedrag van 2250 euro besteed. In veel Oostbloklanden nog steeds goed voor zo'n drie maandsalarissen. „Zeven grootmeesters, dat geeft toch een extra dimensie aan zo'n toernooi", vindt Hans Ouwersloot, voorzitter van de or-

Eindzege voor Gharamian, Limburgse titel voor Driessens

door **onze verslaggever**

SCHAKEN - De Franse grootmeester Tigran Gharamian heeft de vierde editie van het Limburg Open gewonnen. Hij scoorde afgelopen week-einde in sporthal Geusselt in Maastricht zes punten uit zeven partijen en bleef de grote favoriet uit de Oekraïne, Evgeny Miroshnichenko, nipt voor.

Achter dit tweetal eindigden de Oekraïense grootmeester Sergey Fedorchuk, de Nederlandse grootmeester Friso Nijboer en de verrassende jeugdspeler Benjamin Bok, een Fide-meester, met 5,5 punten.

Patrick Driessens greep evenals vorig jaar de Limburgse titel, als hoogst geëindigde speler in het toernooi van een Limburgse club. Driessens, die voor Voerendaal speelt, haalde 4,5 punten.

Hij troefde zijn clubgenoot Christian Braun af. Als derde eindigde Roel Hamblok (DJC).

De beste Limburgse schaker qua ratingspunten, Martijn Dambacher van schaakclub Blerick, kon zijn favorietenrol niet waarmaken en strandde slechts op de vierde plaats.

De 15-jarige Diana Daelemans, eveneens spelend voor Voerendaal, greep de Limburgse titel bij de vrouwen. Zij staat al jaren bekend als een van de grootste Limburgse talenten.

In de seniorenklasse was de titel voor Jacob Perrenet uit Maastricht, spelend voor MSV-VSM.

Opperste concentratie bij deze deelnemer aan het Limburg Open.

